

Передплата

на «РУСЛАНА» вносьть:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор
на пів року . . . 10 кор
на чверть року . . . 5 кор
на місяць . . . 1-70 кор

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокє число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш: а не возьмеш мидости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свьят
о 5½ год. пополудни.

Редакция, администрация і
експедиция «Руслана» під ч. 1.
пл. Домбровського (Хорунжани), Екс-
педиция місцева і Агенція Со-
коловського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламыци неопечатані вілнї
від порта. — Оголошенї зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 40 с. від стрічки. По-
длїки і приватні донесеня по
30 с. від стрічки.

Ческа політика.

(+) Останніми часами вела ся і в дне-
вникарстві і на народних вічах розправа
над тим, чи се було би порадоно змінити
тактику в державній радї. Вже та сама об-
ставина, що порушено таке питанє і що
єго зовсім не заперечено, є знаменна і до-
казує, що тепер уже ческі політики почи-
нають сумнівати ся що-до успішности об-
струкції. Недавно відозвав ся в сій справі
поважний голос посла Періша з ческої
палати вельмож д ром Ма ту ш о м поглядів,
вказує він на се, що ті самі ідеї висловив
також аграрник Прашек і член Слав. Со-
юза др. Грубан. Показує ся отже, що
всі ті, котрі не обтяжені одвічальністю за
минувшину, радо відказали-б ся від доте-
перішної тактики і вважають осягненє ціли,
котра для них є спільною з молодочехами,
можливим иншою дорогою. Нічого в тім
дивного, що з молодоческого табору про-
являють ся відмінні погляди. Молодочехи,
котрі всю вагу положили на свою тепері-
шню тактику, не можуть так легко рішити
ся на відворот із сеї дороги.

Хоч і між ними проявляють ся різні
погляди, всеж таки значна частина їх про-
мовляє за задержанєм дотеперішної такти-
ки. Може і давніше дало би ся було скор-
ше осягнути якісь успіхи, колиб молодочехи
не були держали ся так уперто сего
погляду, що они повинні обструкцією до-
вести до таких самих вислідів, як се зро-
били Німці. До недавна справді можна бу-
ло впевняти, що ческа обструкція має спро-
могу загнати правительство при договорах
з заграничними державами або при конеч-
них позичках в таке скрутне положенє, яке
може такій політиці принести певні успіхи.

Але ніхто не міг відчувати, що кон-
ституційні почування населеня так нагло о-
зябнуть, що §. 14. стане сталою інститу-
цією конституційною. Тимчасом оно дій-
сно так стало ся, а тим самим надія на
якийсь успіх обструкції зовсім змарніла.
Держава і правительство найшли собі ко-
нечний і вигідний вихід, яким усувають ся
від обструкції і не можна сподівати ся,
щоби заграниця або фінансові круги дій-
шли до иншого погляду, як до сего, що
§. 14-ий зовсім заступив обумершу кон-
ституцію.

Нині навіть сі ческі політики, котрі ще
промовляють за удержанєм дотеперішної
тактики, бачать, що обструкція не має вже
ніякої заціпної сили. Тепер вже в перший
раз проявляє ся, що ні один ческий полі-
тик не покликує ся на се, що правитель-
ство не зможе довше маловажити ческої
обструкції і буде приневолене з нею роз-
правити ся. Але сей погляд, що лише об-
струкція може довести до здійсненя че-
ських домагань, так очарував ческу суспіль-

ність, що ческі політики не можуть визво-
лити ся із сего погляду. Треба отже нераз
прибігати до фантастичних тверджень і про-
роцтв, щоби перед широкими верствами
виправдати сей упір при дотеперішній так-
тиці. Так між иншими говорить ся, що дер-
жава не зможе так довго выдержати тепе-
рішного положеня, як ческий нарід се зу-
міє. Але ні один з ческих політиків не за-
становив ся над сим питанєм, чи се потрі-
бно, ческий нарід виставляти на таку пробу,
навіть хочби такий погляд був правдивий,
чи не можна би иншою дорогою осягнути
ліпші успіхи. А навіть колиб дійсно дер-
жава опинила ся в такім скрутнім положен-
ню, що була би приневолена з конечности
витворити нові відносини, то як-раз ческий
нарід, котрий вилучив себе від усякого
впливу, не мав би участі в уладженю сих
відносин, але як-раз єго противники, котрі
беруть на себе ролю спасителів держави.

Яку нову боротьбу серед так некор-
исних відносин накинено би тоді ческому
народови, се очевидно трудно передсказати.
але як-раз треба се тямити, що так як се-
годня розвельможив ся §. 14-ий і як мо-
жна ще більшого впливу по нїм сподівати
ся, то держава довго ще выдержувати ме
теперішні відносини, очевидно не в користь
народів. Дехто з ческих політиків зазначу-
вав навіть, що передовсім треба би дове-
сти до дійсного абсолютизму, щоби
відтак єго знищити. Але сей абсолютизм,
що має прийти не буде инакший, як
§. 14-ий, а инший абсолютизм не прийде,
отже й трудно зрозуміти, чим можна би
сей абсолютизм знищити. Парлямент зрік
ся своїх прав контролювати правительство,
отже як може він сею зужитою зброєю
знищити абсолютизм або взагалі підняти
боротьбу з таким небезпечним противником.
Як-раз протягом часу показав §. 14-ий
свою спроможність для держави, отже пар-
лямент не зможе знищити сего новітнього
абсолютизму. Ліпше отже було би обминати
сего небезпечного противника, як впрова-
джувати єго на те, щоби єго знищити.

Один визначний посол молодоческий
вказував справедливо на се, що нерішуче
становище давньої парламентарної більшости
свого часу пхнуло молодочехів проти їх
волі в обструкцію. Але та справді істори-
чна вина більшости не може бути приво-
дом, щоби молодоческе сторонництво дер-
жало ся на свою шкodu сеї тактики і
відбирало парламентови останню надію
житя.

Кажуть вправді, і се зовсім справедли-
во, що ческий нарід втратив би своє зна-
чінє в Австрії, наколиб вийшов з боротьби
без успіху. Тимчасом ніхто з ческих полі-
тиків не промовляє за застановою бо-
ротьби, всі ческі сторонництва годять ся
з молодочехами в тім, що зазначені ними
цілі мусять бути осягнені. Але дорога,
яка веде до сих цілей, є на думку тамтих
сторонництв инша, як молодоческа. Що

з занепадом парламентарно тратять свою вагу
і сойми, нема сумніву. Ческа делегация по-
винна зрозуміти, що она має стати для
правительства необходимою чи то в опо-
зиції, чи в спільній праці. Але повинна
вистерігати ся сего, щоби не зложила до-
казу, що добре йде без Чехів і без
парляменту.

Посеред ческої суспільности є позначки,
що она переконала ся вже о правді сих
слів. Може отже дійде до сего, що моло-
доческе сторонництво вступить на иншу
дорогу, котра доведла-б до побіди.

Школи на Руси.

II. Школи латинські на землі польско- і литовско- руській до приходу Єзуїтів.

(Дальше).

Більше значінє мала олікска школа коле-
гіятка. Станислав Радивил заснував олікский
костел і обовязав пароха держати учителя для
науки дітей. Єпископ луцкий Бернард Маців-
ский при матеріальній допомозі Станислава Ра-
дивила устроїв олікську церкву і школу. Участь
в надзорі і удержаню школи лежить на капіту-
лі, єпископі і магістраті.

Сын Станислава Альберта, Станислав, вихо-
ванок колегії вильської, чоловік побожний і по
європейски образований, фундає в Олиці капіту-
лу. Будову катедри укінчено 1632 р. При коле-
гіяті заведено колегію клириків і семинарню, в
котрій підготовляли свьщеників. Сю колегію
підчинено, яко колонію, замоїській академії, а
учили там: 1) свьщеного письма і богословія,
2) льогіки і реторики, 3) псевзі, 4) анальої і 5)
перших початків науки.

Катедральні школи находились при єпи-
скопских капітулах а завідували ними схолясти-
ки. Школи сі дбали о моральне поведенє учени-
ків і чистість віри римо-католицкої.

Під сі школи не можна зачисляти львів-
ської, бож она мала в дечім инший устрій.

З брошури Бенедикта Гербеста бачимо, що
бажав він усунути вмішуванє ся горожан міста
в справі шкільній. Ректор школи мав сам при-
мати учеників, розділяти їх на класи і віддавати
осібним учителям. Ученики учились латинь-
ского читаня і писаня. В дни свьяточні рано бу-
вали ученики на проповіді, по обіді слухали ви-
ясненя євангелія і читали по грецки одну з но-
возавітних книг.

В понеділок рано учились грецкої граматки,
виясненя єї і перепитувались. Учились та-
кож етимольогії, синтаксис і прозодії.

Пізнавали різницю між латинською а грец-
кою граматикою і робили задачі. Таке занятє
було аж до пятниці по обіді. Перед полуднем
толкували і учились латинської граматки. В од-
ну неділю учились етимольогії з прозодією і
текст Цицерона а в другу прозодію і Вергілія.
В суботу здавали Цицерона і виучувались на
память. Учились також музики, читали Езона з
переводом на латинську мову, арифметики і ви-
робляли арифметичні заданя. Вправлялись також

Від 36 літ єствуючий

ГОДИННИКАРСКО-ЮВІЛЕРСКИЙ МАГАЗИН

ЮЛІЯНА ДОМБРОВСКОГО
у Львові, ул. Гетьманська ч. 4.

поруцає: бриланти, перли, золоті і срібні вироби, заручи-
нові перстінці, шлюбні обручки, будильники, годинники
великі і малі в великім виборі з першорядних свьто-
вих фабрик по найнижших цінах. 99(28)

в переводах з латинської і грецької мови на польську. Гербест бажав, аби крім ректора було двох бакалярів до помочи в научаню, а уживав також до помочи і старших учеників.

Школи катедральні попри приготуване сьвящено-церковних служителів не були чисто професійні, мали служити і цілям загальним, особливо в тих місцях, де удержували їх магістра-ти і капітули.

Крім шкіл катедральних було в XVI XVII ст. значне число шкіл парохіяльних.

Ті були: 1) в Гавві (борисовського повіту), Житомири на Литві між 1514—1552, в Ярославі 1535 (заснована Станиславом Одровонжком), в Мостах над Німаном і в Кременці 1538 (засновані королевою Боною), в Юхнівці коло Білошток, Новодворска коло Гродна, Недзвідска в случкім повіті, в Ровні (заснована Беатою Острожскою), Київска (Мартином Гаштолдом), Гродненська, Забудовска (фундована 1568 Григорієм Александром Ходкевичом), Самбірська в переміській повіті.

Прихід Єзуїтів не спинив розвою шкіл приходських, бож они ними не занимались. Школи сї множать ся і розвивають аж до воєн шведських і козацьких, а фундаторами їх суть як давніше королі, єпископи, магнати і шляхта.

В періоді приходу Єзуїтів до 1633 появляють ся слїдуючі школи парохіяльні: в Смотричі на Поділю 1579, в Білошток на Волині 1581, Холмі 1582, Старжині, мінського повіту 1588, Іказні (деспеньського повіту 1593), в Сміяні 1596, в Заславі 1599, в Задорожжї 1601, в Ляховичах (луцького повіту 1602), Рогатині 1602—3, Ленелі і Черехах 1604, Могилеві 1605 і т. д. аж до 1630 р. устрій римско-католицьких шкіл приходських в XVI в. був примітивний. Многі мали на цілі піддержуване богослуженя, тож програмою науки був сьлів, читанє і писанє. Не бачимо в них одностайного урядженя. Фундатори школи могли свобідно вводити до них свої жадања педагогічні. З часом в виду реформаций план ширшає. Виленьскій синод 1526 для диєцезії виленьської так уладжує план: «Полезні науки, добрі обичаї і католицька релігія». Під полезними науками розумієсь катехизм, читанє сьвятого письма, притчїи Соломона з старого завіта, євангелія і посланій св. Павла з нового. Виленьскій синод висловив бажанє, аби виклад нового завіта відбував ся в мові польській і литовській. Програму сю з часом розширено.

Язиком викладовим в римо-католицьких школах в Польщі був польський, хотяй наука сєї мови не входила в програму, бож принимали, що ученики ю знають.

В тих городах і селах, де населенє уміло по польски, уживали сєї мови яко викладової, а в других, де не розуміли по польски, то учено

по руски, бож мови рускої на Литві уживало навіть католицьке духовенство в переписці до унії люблинської. Ще в XVII ст. католицькі єпископи в краківській диєцезії признавали своїм хлопам право ученя ся рускої мови.

Крім язиків учили в католицьких школах в Польщі і в цілій Европі до XVII в. семи свобідних наук, котрі мають початок в V. в. від римського філософа Марціана Капеллі, а введені зістали до школи блаж. Августином. Сім свобідних наук рознадались на дві половини: trivium і quadrivium. До trivium входили грамати-ка, реторика і диалектика а до quadrivium ари-метика, геометрия, музика і астрономія. Крім сих наук бачимо в програмі зладженій краків-ским університетом 1612 р. історію.

Предмет той був ще тоді новостію в низших і середних школах і єго не ввели ще тоді навіть лучші з тодішніх шкіл с. є. єзуїтські. Конфесіональний характер школі надавало в XVI і XVII ст. виченє ся церковних обрядів і катехизма. Школа мала дбати о релігійне вихо-ванє. Наука зачинала ся молитвою, часто ходи-ли на богослуженя а в сьвята сьпівали в ко-стелі. В означенім часі мали сповідатись і при-чащатись, а вечером перед сном вести обра-хунок совісти. Від учителів і ректорів вимагали доброго приміру, щоби були людьми чесними і незаражені єресію. При наймі учителів дохо-джено їх віроісповіданя і переглядано їх бібліо-теку (відповідно до ухвал тридентського собора і булі папи Пія IV.). Краківскій синод вимагав від учителів також предложеня плану занятя, та виказаня, яких авторів буде викладати і якої методи держатись.

Висшій надзір над школами в кожній єпархії мала капітула, котра від часу до часу висилала для їх ревізії архидиякона або єхо-лястика.

Удержанє учителів було різне. Звичайно одержували помешканє а пенсія вносила від 5 до 40 зл. Часто місто грошїи дїставали удер-жанє в натуралїях.

Бідні ученики удержувались з милостинї, котру побирали від мешканців, сьпівачи на-божні піснї під вікнами.

Деякі приходські школи удержувано го-ловно на те, аби при церкві був хор сьпівачів, тому ректор мав сам уміти грати на органах і брати участь в богослуженю, а ні то держати кантора і сьпівачів.

Приходські і катедральні школи були після програми низшими, а в лучшій разї середними.

На просторах Русь до приходу Єзуїтів бу-ли і вищі школи. В другій половині XV. ст. Генуєнці по збуреню Теодозії учили в Київї грецького і латинського язика і других висших наук.

Другою була школа горожанських прав (ци-вільних) заведена в Вильні при костелі св. Яна 1566. р., заснована за старанєм Жигмонта Авгу-ста. Учили там права римского, саского і маг-дебурского та литовского. По 13. літах істнова-ня школа та перейшла в руки Єзуїтів з косте-лом св. Яна. Се подає Нарбут, а Крашевскій каже, що таких шкіл було більше і що се був рід палестри, де ученики учились практично, як ремісники у майстрів. Подібно учились і медики, хірурги та апікарі.

(Дальше буде.)

Roma locuta.

Борба, яку правительство Комба у Фран-ції підняло против католицької Церкви, перейшла зі справи конгрегаций та їх шкіл на иншу, бо-гато дразливішу квестію. Іменно в повисших квестіях єпископи Дійон і Ляваль заняли таке вороже конгрегациям становиско, що на їх жа-лобу римска курия вдала ся в сю справу і сам Сьв. Отець вїзвав їх, щоби явили ся перед ним до оправданя. Тимчасом повідомленє про се французске правительство заявило обом єписко-пам, що колиб послушали папи без дозволу правительства, то не мають чоґо вертати на свої становиска. Іменно після конкордату вїзване єпископа ad limina apostolorum є зависимє від згоди сьвіцкої власти — і на тім влєрло ся те-пер французске правительство.

Отсе і причина, яка може довести до оста-точного розриву між Римом а тою державою, на якій єще попередник теперішнього папи Лев XIII овирав повагу католицької Церкви. Тепері-шне становиско французского правительства не-вно що не приневолить папу Пія X змінити ви-даного розказу провинившим ся єпископам, яви-ти ся у стїп апостольского престолу. Сьв. Отець уважає се актом папської власти, з під якої не може відтягнути ся жаден єпископ цілої кулі земскої. Колиж французске правительство бере в оборону непослушних єпископів Ляваля і Ді-йона та не хоче видати паншортів єпископам, то папскій престол пояснить цілу справу подрїбно державам та кине велику клятву на тих єпи-скопів. Бо тут розходить ся о те, щоби удержати папскій авторитет з огляду на видаване ви-років у внутрішнім церковнім судівництві.

В тім зглядї французске правительство не вибрало корисної приключки до задержки, бо те-перішня квестія належить до внутрішньої дисци-плїни Церкви і є безперечним правом папского престолу. Виравдї конкордат приписує францу-ському правительству право інференції що до перебуваня церковних достойників на занятях

ЯР. ЮЛЕВ.

У колятора.

Молодий пан отець встав нині ранїше, як звичайно. Одяг ся і виїшов тихцем, аби не бу-диги жінки, до другої кімнати. Було ще темно. Він засьвітїв на столї сьвічку, сїв за своє бюр-ко, підпер руками голову й задумав ся. А було над чим і думати.

Находив перший, день сумний — невесе-лий. Сей перший стояв єго все немало здоро-вля. Вже кілька днів передтїм брав наш пан-отець оловець в руки, кусняк паперу, втїкав пе-ред жінкою до другої кімнати, сїдав за своє бюрко і рахував.

А рахунок ніколи не виходив вдоволяючо. Розходи перевисшали доходи в двоє. Він змен-шував або й цілком вичеркував денкі позиції, що видавались єму не ковче потрібними, латав свій бюджет, о скільки лише позваляли єму єго математичні відомости — але вислїд усе одна-ковий.

По оплаченю станції за своїх двох синків, що учились в мійських школах, лишалось з пен-сії всього кілька корон.

Що зробити з ними? Котру дїру залатати? Купити жінці черевики, чи синови оберочину?

Пан-отець став пригадувати собі, як вигля-дав оберок Ромка, коли він єго послїдний раз у нїм бачив. І єго уяві представив ся добре єму

звїсний, чорний, семинарскій, витертий плац, примінений вдалою рукою єго жінки на плечі Ромка. На ліктях лати, на плечах лати, весь зацїрований, як жидівска панчоха... І єму стало жалко свого найстаршого сїнка.

Нї, таки мусить справити єму новий плац. Сеж не слїд, аби єго дитина ходила, як же-брацка. Але що зробити з черевиками для жін-ки? Вона не має в чїм на двір показатись...

Пан-отець зморщив брови. Оловець вилїз єму з руки, а рука безвладно сустилась на бюрко.

— І се жите? І се тїй кусняк хлїба, про який я старав ся цілїми роками, про який мріє, на який працював серед тисячних клопотів, за-для якого звївечив цілу свою молодість? Пощо тих шкіл, пощо того всего? Чиж дурному не лекше примирати голодом, як інтелїгентови зі студиями гімназїальними й університетскими? Чи до сего, аби бути вічним попихачем прим-ховатого пароха, аби буги вічним сотрудником, чи до сего конечні які студії?

Він нагадав собі свої невідрадні відноєнни з властями...

У свого пароха бїдував вже четвертий рік. А парох єго був пострахом для всіх сотрудни-ків. Що злющий й напастливий, а що вимагаю-чий і при тім скупий, що непевний і хитрий, аж єму пари не було на цілу єпархію. І єго таки сюди дали, єго, старшого вже сотрудника, хоч як він випрошував ся від сего. Єго товариші вже давно позасїдали парохії, а він все ще ви-тирає найгірші кути, єго все ще пхають в най-

гірні дїри. І за що, за яку кару? Що всім в очи говорить правду? Що поступає чесно і не уні-дляє ся перед нікам? Що любить свій народ і працює над ним, не оглядаючись на згляди мо-гучах сего сьвіта, а своїх можливих добродїїв, коляторів? Нї! Перед ними він ніколи не пони-жив ся і не понижить ся, аби мав сивіти со-трудником. Проти сего повстає єго достоїнство чоловіка й сьвященника.

— Двадцять літ, се єще не довго. Можна єще стільки послужити сотрудником. Чиж вся-кий має зістати парохом? Як бачу, то нї.

Він знова нагадав собі, що за кілька днів першого. Віль здавив єго серце, коли на вамять повернули жінчині черевики. Ромковий оберок і много інших річий, які треба було конечно заступити новими.

— Нї, довше не видержу! Щось мушу на се порадити. Чи я взяв жінку на те, аби зі мною тяженько бїдувала? Чи я їй таку долю-судьбу обїцовав? А за що, за яку провину тер-плять мої бідні, неввинні дїти?

Він вховив в руки голову і довго, довго з собою боров ся. Сонце вже давно цілувало ся з розіспанною, усмїхаючою ся природою, дїти вже від давна щєбетали в другій кімнатї, жінка вже й сніданок приладила, а він все ще думав і боров ся...

— Нехай буде — сказав вкінци на голос. — Поїду! Поїду ще раз та представлюсь і сему панови. Просити не буду, але поїду.

По сніданю сїв на віз і поїхав прямо в не-далеке село, до колятора опорожненої парохії.

Раз становисках у Франції, але се дасть розтягнути ся і на вишній випадок. Впрочім дотично сего конкордату — як твердят в ватиканських кругах — папа вже давніше заявив, що він є односторонно корисний для сьвіцкої власти і що папа вправді нічо не вчинить такого, щоб довести до єго зриву, але і нічо такого не підприймає, щоби сему зривови запобігати.

В сїм дусї має стати kwestія полагожденною зі сторони римської куриї, а нунцій кардин. Льоренцелї їде до Парижа, щоби завезти там ультиматум Сьв. Отця. Запевнюють, що нунцій навіть не буде чекав на паспорт, а після доручення ультиматум, верне до Риму.

НОВИНИ.

— **Календар.** В суботу руско-кат. Антонія пещерк.; рим-кат. Аполіварія — В неділю: руско-кат. Ольги княг. р.; рим-кат. Христини муч.

— **Звіт зі стану вічевого фонду** (учительського) представляєть ось так: Перед вічем прийшло на 79 переказів 167 К 23 с, підчас віча зібрано 194 К 80 с, разом 362 К 3 с. З того не доручено ще комітетови 27 К. Так має комітет до розпорядження квоту 335 К 3 с. Видатки перед вічем (друки, висилки запрошень, кореспонденція) вносили 62 К 70 с, підчас віча (сая, служба, друки) 79 К 40 с, разом 142 К 10 с. — Лишавсь в руках комітету 192 К 93 с до диспозиції комітету езекутивного, до чого прийде згадана квота 27 К. Сего фонду уже комітет езекутивний на перші кошти заснована товариства «Самопоміч учительська» (як владжене статутів, друки). — *Від вічевого комітету.*

— **Пожарний „Сокол“ в Белзі,** сокальського повіта, засновано на статуті львівського «Сокола». Ц. к. намісництво вже затвердило статут, Є се 127 пожарна філія.

— **Нафтовий страйк.** Дрогобицке староство замкнуло вчера стоваришене бориславських робітників «Гурійк», бо заряджене слідство виказало, що «Гурійк» переступив статуту. Оноді вночі перетяв хтось руру нафтового проводу фірми Фрайнда. Вчера пополудни почала ся на права перетитої рури, але страйкарі обсадили камінем робітника і облили єго рогою. Руру направлено аж вночі при військової асистї. Вчера вечером відбули ся збори робітників, на яких ухвалено витривати в страйку, поки не одержуть 8-годинного дня праці, вглядно відповідного підвищення платні та забезпечки безкарности за самовільне перерванє праці.

— **Немила спільність назвища.** Kurjer lwowski а за ним і інші часописи в замітках «Офяра адіччєня» і «Брутальне побіє» занотували, що якийсь Володимир Рожанський, немовто депешент адвокатий у Львові, побив тяжко жєницю, а котрою жив від кільканащати літ на віру. Понеже в деяких нотатках не було навіть поданє імє — а саме лиш назвище з неправдивим

Гірко єму іхалось, одив Бог лишє знав, як гірко. Але шож иншого лишалось єму до роботи?

Заїхав на обійєтє. По обійєтє вештались слуги, служницї, кудкудакалі кури, проходжуваля в повагом індикі.

Пан-отець оглянув ся навкруги і побачив коло стаєн, біля стирги гаю, якогось сурдутівця з шпїцрутою в руках.

— Се певно економ, або завідатель — подумав собі сьвященик і а чємним уклєвом приступив до него.

— Чи можє тепєр бачитись в паном колятором?

— Ja jestem. Czego sobie ksiądz życzysz?

— Я приїхав представитись пану коляторови і...

— Gadaj ksiądz, czego ksiądz chce, bo nie mam czasu — нетерпеливив ся пан.

— В добрах пана колятора вільна парохія...

— Aha, to z tem! No, mam ja was tu co dnia po kilku. Nie dajecie mi spokoju z tą parafją. A jak się ksiądz nazywasz, jak?

— З нами скінчена справа — лєдвє міг видусити з себе зневажений сьвященик, обернув ся і відїшов до свого воза.

— A to dumna bestya! — сказав за ним колятор.

Пан-отець не чув вже сїх слів, бо сїв на віз і відїхав чим скорше у свій сотрудницький рай.

додатком занятя того пана Р., а проте люди могуть мішати того пана з особами пп. Рожанських, Русинів, синів руских сьвящеників: бл. п. о. Гната Р. і о. Николая Р., зпоміж котрих двоє (пп. Любомир і Богдан) по укінченю прав працюють як-раз в адвокатурі, п. Володимир Р. є студентом І р. теології, а п. Володислав Р. студентом IV р. прав, — тож просять нас пп. Рожанські о занотованє, що той п. Володимир Рожанський походить з зовсім иншої родини, був властителем дібр Пальчинці під Збаражем, є сином б. маршалка повіту збаразкого, був слухачем прав, а не є, ані не був ніколи кандидатом адвокатурі, ані навіть ніколи не працював в канцелярії адвокатий. Своєю дорогою, що деякі польські часописи, жадні сензаций, розтрубили непотрібно звичайний, щоденний факт побитя, а навіть зробили крикву тому авантурничому польському шляхтичеві, подаючи брєхливу вість про смерть побитої жєницини і увязненє авантурника, коли тимчасом она здорова собі ходить так само як і він по сьвіті.

— **З Бродів доносять:** Іспит зрілости в тутешній гімназії відбув ся під проводом инспектора Дворского від 13. до 18. с. м. До іспиту допущено 24 публичних учеників і 1 приватиста. Сьвідоцтво зрілости одержало 14 абитуриєнтів, між ними Русини: Смалє Петро, Николаевич Адам і Василь Сайкевич. Троє репробовано, сїмом позволено повторити іспит з одного предмету, між ними одному Русинови.

— **Процєс о шпїоньство.** Дня 27. і 28. с. м. відбув ся перед вируючим трибуналом у Відні розправа проти увязненого в Галичині Семєна Лаврова або Йосифа Хвоцкого, який має бути російським капітаном. З Лавровом засядє на лаві обжалованих яко співвинний Бронислав Дирч із Сканини. Акт обжалованя подає, що они оба підняли ся доставити одній з держав (Росії) дані і пляни граничних фортифікацій в Авєтриї.

— **На селянську Бурсу в Станиславіві** зложили в П. пірєці (в коронах): Ви. Пп. Стебленкий 5, Айзенштайн 5-10, «Хлопский Банк» в Калуші 20, «Дієстер» 50, зібрано на похорбні в Радчи 13-20, Б. Барш (скі.) 7-67, Янович 1, о. Домбчевский від парохіян Викторова (4 раз) 8-93, Гузар 12, Келебай 25, Читальня «Просьвіти» в Долній 10-50, Банк зязковий 150, о. Ортинський 10, о. Глянський 9, о. Барш 1, В. Матишак з Яблїни 2, П. Кумановский 1, — Веєм Дробрядям ширє Спасє-Біг. Класифікация учеників випала добре, бо вєї дістали поступ добрий, але рік замикає ся недобором поперх 800 К. Тож просимо о численї датки. Родимці! Не забувайте про голодних школярів! При тїй нагодї складою від вихованків Сєл. Бурси сердєчну подяку Ви. Пп. д-рови Яновичєви за так охот-у номіч лікарську, проф. І. Соболеви за щирий нагляд, антикарови д-рови Байлеви за оуєстєні ліках, о. К. Кульчицкий в Підпечарах п. Тисьменця.

— **З Самбірщини** пишуть нам: Серед ряду страшєних пожар, які навістиди послїдними днями наш повіт, найгіршийша була безперечно в Берегах. Ї жертвою увало ціле село разом із парохіальними будинками — виратувала ся лєдвє церква, школа і кілька хат. Згоріло поперх 150 будинків. Пожар вибух ще в минулу пятницю, одначе його угашєно. Описля вибухав через три днї з ряду. Замітє, що огонь повстаєв усе в день. У вторник догорювали ще останки парохїї і декількох хат. Пожар був такий страшний, що вигоріли усї мієтєги по сєлі, а будинки зрієвало дословно з землею — навіть землю випалило. Згарієше представляють ся як одна величєзна чорна площа, з котрої вистає усього 2—3 муровані комини, а всєо прочє змієчєно у попелище. З людей на щастє ніхто не погіб. Погорільцї розложили ся великим табором раз вєм з своїм добром на великій толоці над Стрєвжєм. Причиня пожару, розумієть ся, незвісна, хоч жандармерія зарядила енергичнє слідство. Сам автор сєї повинки бачив четвертого дня пожару одного жандарма, котрий прийшов ще рано і відходив як-раз по полудни із сєла. В сєлі чєста розпукє. Нікому ані в голові ратувати що небудь, а нема кому повєсти нарід до ратунку. Здало б ся тут військо або хоч сильний відділ жандармерії, бо пожар готов зиниєти ще і останки сєла. Прєці асиста одного жандарма чи хоч би навіть двоє нічого не поможе, а пожар не трєвав прєцінь хвилиники, а цілий пять день!

— **Вибори у Львові.** Магістрат оголосив, що доповняючі вибори посла до сойму відбудуть ся у Львові дня 15. верєсєня с. р.

— **Нєщаслива родина.** З вікна II поверха камєниці при ул. Шєнїцкогє ч. 60 випала вчера дитина залізничного надкондуктора Маньчуковського. Мати дитини збігла на долину і привєсла ще живу дитину, і приказала мужєви прикликати лікаря. Маньчуковский вбираючи ся, упав без житя на землю. Лікар ствердив у него смерть на серцевий удар. Дитина Маньчуковських поранила собі лице, падаючи через вибиту шибє і мабуть стрєсла собі мозєк. Малого пацєнта відвєзла ратунокова стация до шпиталю.

— **Як зьвізд на небї...** Сєго порівнаня уживає

ся на висловленє величєзного, неозначєного числа. Однак инїї завдяки праці зьвіздарів число видимих для зьвіздарів зьвізд на небозводї вже знає. Фотометричні списи обсерваторії Герварда виказують, що є: 38 зьвізд другої величєни, 99 трєтої, 317 четвєртої, 1020 пятїої, 2065 шєстої, разом до шєстої величєни є 4339 зьвізд. Обчислєня є тяжшї наслідком малогє числа обсерваторий на полуднєвій півкулі землї. Будь що будь на просторї до 130° від північного бігуна є 7.848 зьвізд межє 6. а 7. величєною, разом від 1. до 7. величєни 12.187. Зьвізд 9. величєни є 177.000, 10. величєни 639.000, 11-ої 1.214.400, 12-ої 2.306.000, а від 12. до 15. величєни 8.325.000 зьвізд.

— **Сєлянська Бурса в Станиславіві** приймє 60 учеників шкїл народних, гімназій і семинарій. Оплата вносить: місячно 4 К і віктуали, а то на рік: 200 кг. бульби, 100 кг. муки кукурудзяної, 60 кг. муки пшєничної, 25 кг. крупів, 25 кг. гороху або фасолї, 25 кг. рижу, 8 кг. солонини, 5 кг. масла, 3 гарці сира, 50 головок капусти, троєх огірків і закришки, а тажнєво 2 бохонці хлїба. На правє піврічно 2 К. Оплата в грошах 16 К місячно. На інвєнтар при вїєсї 2 К — Зголошувати ся з залучєнем деклараций родичів що-до точної доплати, котра має бути зложена з гори найдальше до 1. мая в 3 частях на адресу: о. Клим Кульчицкий в Підпечарах п. Тисьменця, найдальше до 15. серпєня с. р.

— **Конкурс.** Видїл Тов-а «Шкільна Поміч» в Снятинї розлиєє отєм конкурє на 15 місць в Бурсї для учеників лишє шкїли реальної на рік шкільний 1904/5. Услєвєя принятя: 1) Батько (опікун) ученика мусить бути членом Товариства «Шкільна Поміч». (Річна вкладка 2 К, вписовє одворазово 1 К). 2) Мієсячна оплата за удержанє ученика вносить найменше 14 К для 10 учеників, для 5 учєнєків за меншою доплатою або до-старченєм віктуалів будє вступ до бурси. 3) При вступї має учєник зложити, крім належитости за першїй мієсьє, ще й 2 К на інвєнтар а 4 К на правє за цілий рік. До поданя о принятє належить долучити: 1. Сьвідоцтво убожєства. 2. Сьвідоцтво нікільнє з послїдного півроку. 3. Декларация, в котрій батько (опікун) ученика зобовязує ся умовлену суму за поміщенє сина в бурсї платити кожогє місяця з гори. Кождий патьомєць має привєзти з собою відповідну скількієть сорочок 2 простирала, 2 пішкїви, 6 хустинок, 6 пар скарниток, 2 ручники, подушку, коцьк або ковдру до накриваня, цілє одїєв, плац і двї пари обуви. Поданя належить вносити під адресою підписаногє голови Товариства в Снятинї найдальше до дня 15. серпєня 1904. Бувшї шитомці мають тажєк вєстєти поданя. На відповідь трєба залучити марку на 35 с. Снятин, 12. липня 1904. За Видїл Товариства: о. Ф. Огоновский, голова. Ілля Федорчук, секретар.

В кождий рускій хатї повинна бути на стїні мала есєт Русь-України, видана Р. Тов-ом педагогичним у Львові (Вєличєна : 75x59 см.). Коштує лишє 40 сот. Молодіж при пауці чи забаві всє будє мати перед очима наглядний образ ішої великої Вітчєни.

Наука, штука, література.

— **Ruthenische Revue** ч. 13. з 1904. року мієстять отєї статї: Das Verbot der ukrainischen Sprache in Russland (анкета). — Eine politische Pilgerfahrt, нап. Р. Семєратович. — Politische Flickarbeit, нап. Василь Яворєкий. — Die österreichische Staatskunst und die Ruthenen, нап. Вол. Кумпїр. — Insbbruck und Lembeg (в сїрєві університєтськїй), нап. Verus — Übersetzungen aus Taras Schewtschenko's Gedichten, перекл. Алекс. Поповича. — Zwischen Fels und Meer, Мих. Коцюбинського. — Notizbuch. — Річна передплата «R. R.» вносить 6 К. Адреса Редакції: Wien XVIII/2, Gersthoferstr. 32, адреса Адмінієстрації: Wien VIII 1, Wickenburggasse 10.

— «Українськє руськє видавничє Спїлка» видала в остатних часах отєї книжки:

Дєтєс Лукїлювич. Від кривди. Повість. Стор. 135, 8^с. Ціна оправд. прим. 2 К.

Олександр Кописький. Листи про Ірландію. (Якє 80. ч. Літ.-наук. Біблїотеки). Стор. 63, 16^с. Ціна 45 с.

Телеграми

з дня 22. липня.

Відєнь. N. fr. Presse доносить, що англійський король Едвард приїдє в половинї серпєня до Мариєнбаду, де єго відвідає цїсар Франц Йосиф, а звідтам поїдє цїсар на військовї манєври (в Чєхах).

Льондон. Бюро Райтера доносить, що військова виправа до Тибєту стрїтила дужє слабшї опір Тибєтанців і находить ся тепєр у віддалєню 92 миль від Ляєси.

Петербург. Генерал Куропаткин доносить урядово: На полудневім фронті від дня 17. до 19. с. м не прийшло до зміни. На північно-східнім фронті замічено дня 18. пополудни, що зближають ся значні япанські сили в напрямі на Тікоян на дорозі в Яйматеі до Ляояну. Наші війська перебуваючі там цофнули ся по дводневій борбі в напрямі на Кутсія (місцевість 40 клм. від Ляояну).

Париж. З Дашічав доносять: Китайці оповідають, що населене на схід від Ляояну щораз більше ворожо відноситься до Япанців. Япанці самі оцінюють курлену живність і навіть найменші квоти виплачують бонами, які мають викупити по війні.

Берлин. Localanzeiger-ови доносять, що владивостоцка ескадра переплинула оводі через пролив між островами Сесо і Ніппон на Тихий океан і на східнім побережю Япанії забрала кілька торговельних кораблів. В Токіо пущено чутку, що владивостоцка ескадра пливе бомбардувати Йокогаму коло Токіо.

Льондон. Скофискований англійський пароход «Малаякка» відплинув з Порт-Свід (порт при вливі до Суезкого каналу від Середземного моря) до Лібави. Радикальні дневники льондонські доносять, що правительство в рішене евентуально силою відобрати по дорозі скофискований корабель «Малаякка». — До Александрії прибули два англійські кружляки «Фуріон» і «Венус».

Льондон. З Одеси доносять, що чорноморська фльота по відбутих вправах причалпла до тамошного порту під командою віце адмірала Крігера. Фльота складає ся з боєвих кораблів «Катерина II», «Георгій Победоносцев», «Три Святителі» і «Ростислав», чотирох контрторпедовців, одного транспортвця, двох торпедових кружляків і шести торпедовців. Ся фльота має переїхати через Дарданелі і злучити ся з балтійською ескадрою, або поплисти через Червоне море, розуміє ся, в тім случаю, если вдасть ся розв'язати справу перепустки через Дарданелі.

Льондон. Morning Leader доносить з Царгороду, що англійський амбасадор виіє протест проти переїзду російських кораблів через Дарданелі.

Надіслане.

Др. Мирон Вахнянин

лікар клініки львівського універс., б. лікар клініки проф. Лайдена в Берліні
ординує у внутрішних недугах від 3—5 попол.
ул. Академічна ч. 26. (мезанін).

ОКУЛІСТ

Др. ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ

ординує
при ул. Личаківській ч. 19 А від 11—12 і від 4—5.

Морелі

вибрані висплає в 5 клг. кошиках оплатно по 3 К 50 с. за побранем поштовим.

Прощу о вчасні замовленя

ІВАН СТЕРНЮК

купець

в Заліщиках.

100(7-14)

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації «Руслана» та в обох руських книгарнях у Львові.

Ціна примірника на велішовім папері вносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.)

Александр Стефан — В. Щурат.

УЧЕБНИК Французької мови

Часть I. Акробований для всіх середних женських шкіл.

Примірник оправлений в полотно 2 К 50 с. (на поштову пересилку 15 с). Купити можна лиш в Руськім Інституті для дівчат в Перемішлі

Найновіший твір Л. Лопатинського ПАРАЦЯ

комедія в 3 актах зі сьпівами
(з побуту літників)

відзначає ся невичерпаним йовіальним гумором і жвавим діяльгом. Ся комедія збогачує знатно галерию типів у наших народних штуках так в кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розміщена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедія надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії уособлдженим недотепом, але противно має на году посьміяти ся трохи і в містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

← Ціна 2 кор. →

Набути можна у накладчика С. Горюка у Львові, пл. Домбровського ч. 1, і в книгарнях.

В книгарни Товариства ім. Шевченка в книгарни Ставропигійській можна дістати отсі праці видані проф. д-ром Ів. Копачом:

Будучність гімназій. Ціна 1 К.

Партійна політика і морал. Ц. 50 с.

Родинне жите (під розвагу руским «соводикам і панам»). Ц. 50 с.

Соціалізм, етика і політика (під розвагу «старшим і молодшим»). Ц. 50 с.

Три перші праці зладжені на основі творів професора берлінського університету д-ра Фрідріха Паульзена.

Товариство „Просьвіта“ у Львові

відняло ся в сім році виданя, якого потреба для всеї нашої сусільности дуже діймаючо дзе ся відбувати. Іменно під редакцією голви Товариства «Просьвіти» проф. Юліана Романчука мають видавати ся твори наших найзнаменитших письменників в ціли їх спопуляризованя. Перша книжка, яко том I. «Руської письменности», обзймаючий твори Котляревського, Артемовського-Гулака (межи ними і зовсім ще незнаві) і Гребінки, з портретами і короткими життєвсами авторів вже появиля ся і продає ся в гарній оправі по 1 кор., в найгарнійшій оправі 1-50 кор. На пересилку поштову долучати треба 30 сот. більше. Вислає ся тільки за попередним надісланем гроший або за побранем поштовим (Nachnahme).

Позаяк наклад вносить всего 3000 примірників, проте просимо спішити ся в замовленям.

Дістати можна в Канцелярії Товариства «Просьвіти» у Львові, Ринок 10.

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

Хмари-чари

ЖАРТИ й НЕЖАРТИ
ЗЛОЖЕНІ і ПЕРЕЛОЖЕНІ АВТОРОМ

для розривки і розваги читачів. Ся збірка становить другий том поезій і шток, про які можна те саме сказати, що про «Перли».

Набути можна в Ставропигійській книгарни.

**В малому місточку, або
в більшому селі** зараз прийме посаду інтелігентний, жонатий Русин, котрий по тяжкій недужі мусить осісти на провінції.

Зголошеня приймає Редакція «Руслана» у Львові, влоща Домбровського ч. 1.

(10-10)

За певну і добру льокацію поручаємо:

4 1/2% листи гіпотечні

4% листи гіпотечні

5% листи гіпотечні преміовані

4% листи Товариства кредитового земского

4% і 4 1/2% листи Банку красового

4% позичку красу

4% облігації пропінацийні і всілякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнішим курсі деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

ОБЕЗПЕЧАЙТЕ БУДИНКИ, ДВИЖИМОСТИ, ЗБІЖЕ І ПАШУ

проти огневих шкід

в одинокім руськім Товаристві асекураційнім

„ДНІСТЕР“

ТОВАРИСТВО ДНІСТЕР опирає ся на взаємности членів, то значить, звертає членам щорічну чисту надвижку. Звороти виносили за р. 1900, 1901 і 1902 суму 219.332 кор. т. є 8%.

ШКОДИ ліквідує ДНІСТЕР скоро при участі місцевих членів і делегатів. Від 1893 до 1903 виплатив ДНІСТЕР відшкодовань на суму 4.161.669 кор.

ФОНДИ ДНІСТРА з кінцем 1903 р. вносять 1.013.691 кор. і уміщені в пунілярних цінних паперах.

ПОЛІСИ ДНІСТРА приймає при позичках Банк кравий і каси ощадности.

АГЕНЦІИ ДНІСТРА находять ся у всіх містах, місточках і многих селах і легко кождому обезпечити ся через агента; ДНІСТЕР уділяє агенції господарям, де еще на більший округ нема агенції. Агенти заробили вже 537.815 кор. провізій.

НА ЖИТЕ треба обезпечити ся через ДНІСТЕР в Товаристві кравківскім; власну провізцію від таких обезпечень дає ДНІСТЕР на рускі добродійні ціли; тому на жите обезпечайте ся тільки через ДНІСТЕР.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“
у Львові, ринок 10, в домі «Просьвіти».